

58 INHEMSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 4, april 1849

I. AURA II. VII & VIII. ÅBO 1848. (20 OCH 25 KOP. SILFVER.)

Utgifvaren har för båda dessa häften lyckats göra ett vida bättre val, än för de föregående. Det är naturligt nog, ehuru föga smickrande för de inhemska skönlitterära författarna – dessa häften bestå nemligen för det mesta af öfversättningar.

Häftet VII innehåller af Oehlenschläger: »Balder den Gode» och »Den lilla Herdegossen.» Den utmärkta skaldens namn gör loftal öfver dessa dikters skönhet öfverflödiga. Man har, som bekant, i Danmark och Sverige med Tegnér i spetsen tillerkänt Oehlenschläger den efter Goethe lediga skaldethronen. I Tyskland vill man deremot icke veta af detta arfsanspråk, ehuru skalden sjelf öfversatt sina dikter till Tyskan. I Frankrike och England äro dessa väl kända, men utan att hafva väckt större intresse, så att de, oss veterligen, der icke blifvit öfversatta till landets språk. Hur det än må vara; de efter Nordiska fornsagan författade tragedierna, såsom »Balder,» anslå verkligen icke, huru högt man än må beundra den poëtiska framställningen af särskilda partier i desamma. Sitt bästa anseende, synes det oss, hafva de, likasom sitt bästa namn, från den period, under hvilken de först uppträdde, från den tid, då Skandinaviska poësin frigjorde sig ur den Franska klassicismens band, dels i den Tyska romantikens spår, dels mera sjelfständigt vänd till den Nordiska fornsagan och folksången. För denna period och för Skandinaverne särskildt torde derföre tragedin »Balder» hafva ett af nationalandan och historien beroende högre intresse. Men i öfrigt skola de flesta läsare känna sig mera anslagna af den skenbart obetydligare dikten, »Den lilla herdegossen.» Stycket är, hvad man kallar »fini,» på det omsorgsfullaste afrundadt och i minsta detalj fint utarbetadt. Benämningen tragedi för detsamma är ett misstag af Öfversättaren. 10
20
30

Öfversättningen, af Lrn., är öfverhufvud ledig och utan större fel, ehuru uppenbarligen icke fulländad hvarken till mening, språk eller vers. Tryckfel saknas ej.

Häftet VIII har ett Svenskt original »Man och hustru,» om vi icke misstaga oss af Hr. Andersson, af hvilken Aura förut innehållit ett teaterstycke. Uppränningen kunde vara så god nog som den är gammal för en obetydlighet; men redan läsarens intresse, än mer den sceniska effekten är förstörd derigenom att läsare och åskådare på förhand invigas i intrigens hela hemlighet. Tankar och språk äro den alldagliga romanens. – »Ett fruntimmer af verld» af Nesterenko, öfversättning från Ryskan, är en liten skildring skriven med talang. Doften är, som det mesta Ref. sett från detta håll, ett förderfvadt salongslif, ehuru erinras bör, att Förf.s berömligt ifrar mot detsamma. Intrycket är det af en förstörelse, om hvilken det knappt lönar mödan tala eller skriva, emedan den är ohjelpig. – Ett friskare lif lefver i häftets tredje stycke »Forntidsfantasten» af Falkner, öfversatt från Tyskan. Talangfullt är här skildrad en dag från år 1725 i Vien, hvars romantiska drag är kärlekshistorien mellan åskådarens farfarsfar och farfarsmor. Såsom anslag på känslan är denna sednare uppfinning icke ny, ty äfven andra berättare hafva insett det skära och rörande i denna åsyn af vördiga fäders och förfäders känslor. Sammanställningen af människohjertats siglikhet med sedernas och och samhällsförhållandenas vexling är i sig pikant, och dessa skildras äfven med mycken sakkännedom. Mången läsare torde dock föga betänka, att våra seder efter 100 år skola 40
50

förefalla en åskådare lika vilda och besynnerliga, våra åsigter såsom dylika fördomar med dem, hvilka 1725 herrskade i den bildade världen.

Vi önska Utgifvaren lycka till det val han för dessa häften gjort och anmärka såsom serdeles berömligt det afseende vid valet synes vara fastadt på dikternas ädla syftning och hållning.

II. PASSIONS-BETRAKTELSE I. PREDIKAN PÅ FASTLAGSSÖNDAGEN

O. S. V. AF P. U. F. SADELIN. ÅBO 1849.

10

Då denna Predikan blifvit Red. tillsänd jemte nyssnämnda skrifter, och då det icke kan vara ur vägen att kasta en profan kritiks blick äfven på dessa andliga vältalighetsprof, vilja vi med få ord yttra vår tanke om det förevarande.

20

Förgäfves har Ref. i denna framställning: »Huru Jesu lidande och död skall betraktas,» sökt något innehåll för förståndet eller någon väckelse för känslan. Värdigt förberedd, med syndasorg, med hopp om nåd, med väckt kraft till helig vandel skall denna betraktelse ske. Det är allt godt och väl. Men huru bör då Jesu lära och lefverne betraktas? Huru Guds försyn och kärlek? Huru bör Guds ord läsas? Huru bör bönen och gudstjensten begås? Gäller icke Hr. Sadelins svar äfven för allt detta? När man såsom i denna predikan tager tillsammans alla momenter i nådens ordning, så blir utredningen så allmän, att den utreder icke betraktelsesättet af det ena eller andra faktum, utan af det kristliga sinnelaget öfverhufvud. Också har det hänt Hr. S., att han tillskrifver syndasorgen evangelium, icke lagen. såsom han tvertom till förklaring af, hvad som borde utgöra sjelfva sakens betydelse, citerar gamla Testamentet, icke det nya. Sistnämnda förfarande torde väl vid Hr. S:s offerlära vara det enda, men det är derföre icke det rätta, icke ens om man, som Hr. S. gjort, citerar, såsom skulle Esaias sagt, hvad han icke sagt. För en rå fantasi kan vidare det upprepade blodbadandet blifva kraftfullt, för en mildare behöfves det icke, och för känslan har det intet upplyftande. De hopade bibelspråken hjälpa hvarken saken till klarhet eller framställningen till intryck; de förvirra båda.

30

J. V. S.

59 ANMÄRKNINGAR TILL LITTERATURBLAD

40

N:o 4 1849

Litteraturblad n:o 4, april 1849

EN LÄKARES RÅD ANGÅENDE BARNETS LEKAMLIGA OCH ANDLIGA UPPFOSTRAN.

50

I sjelfva verket, likasom i motsats mot Förf.s egna påståenden, kan man hos människan icke antaga någon egentlig instinkt, någon drift icke blott att fylla ett begär utan äfven välja medlen dertill, sådan instinkten visar sig hos djuren. De naturliga drifterna till föda, sömn, vaka äro äfven människan gifna. Häftigare eller lugnare sinne, lätt-skrämdhet och hvad annat af denna art, man hos barnet kan iakttaga, är följd af intryck, mottagna före födseln, eller af den tidigaste barnvården. Så kan häftigt sinne väckas både derigenom, att t. ex. barnets begär till föda alltid ögonblickligen tillfredsställes, och derigenom, att modern vanvårdar dess tillfredsställande. Vist är, att förströ hvarje häftigt begär hos barnet genom att rigta dess håg till något nytt